MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta ta' l-10 ta' Lulju, 2012

Citazzjoni Numru. 65/2010

Teshome Tensea Gebremariam *sive* Teshome Berhanu Asbu (ID No 0049820A)

vs

Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati, Avukat Generali.

Il-Qorti,

<u>I. PRELIMINARI.</u>

Rat ir-rikors guramentat tal-attur Teshome Tensea Gebremariam *sive* Berhane Asbu datat 22 ta' Jannar 2010 a fol. 1 tal-process fejn espona:-

Illi huwa twieled gewwa Asmara fl-Eritrea fl-1985, minn relazzjoni li ommu, Almaz Berhane Asbu kellha ma' ragel jismu Tensea Gebremariam li miet qabel ma twieled ir-rikorrent.

Illi peress illi ommu kienet ghadha zghira hafna meta twieled, huwa trabba minn-nanniet materni tieghu, Letteyesus Gebreselassie u Berhane Asbu, li llum igawdi l-istat ta’ rifugjat gewwa l-Germanja.

Illi ghalhekk, minkejja li ismu proprju huwa Teshome Tensea Gebremariam, huwa minn dejjem kien maghruf ukoll bhala Teshome Berhane Asbu, u cioe’ bil-kunjom ta’ ommu.

Illi huwa wasal Malta fit-22 ta’ Mejju 2006 flimkien maz-ziju matern tieghu, Dawit *sive* Amanuel Berhane Asbu, li huwa xi snin ikbar minnu.

Illi mal-wasla taghhom Malta huma ddikjaraw illi huma ahwa, wlied Berhane Asbu u Letteyesus Gebreselassie peress illi huma hekk trabbew.

Illi ftit wara li wasal Malta r-rikkorrent ghamel talba ghall-azil, peress illi beza’ illi jekk imur lura pajjizu huwa ser jisfa vittma tal-persekuzzjoni minhabba it-twemmin religjuz tieghu, minhabba l-fatt li ghadu ma ghamilx s-servizz militari f’pajjizu, kif ukoll minhabba li Berhane Asbu kien involut fil-politika b’mod attiv hafna.

Illi t-talba tieghu giet michuda mill-Kummissarju ghar-Rifugjati fl-24 ta’ Ottubru 2006, u dan fil-qosor ghas-segwenti ragunijiet (ara kopja tad-decizjoni annessa u mmarkata Dok “TTG 1” ghal ftit iktar dettal):

a. Il-provi prodotti mir-rikorrent dwar l-allegata nazzjonalita’ tieghu ma humiex sufficjenti, u minhabba dan il-fatt id-dikjarazzjonijiet l-ohra tar-rikorrent dwar dak li ser jigrilu jekk imur lura pajjizu ma jistghux jitqiesu bhala validi;

b. Anke li kieku kien minnu illi:

i. missieru kien involut fil-politika;

ii. il-knisja li kien jattendi giet maghluqa;

iii. ghadu m'ghamilx servizz militari f'pajjizu;

dawn il-fatti fihom nfushom mhumiex sufficjenti biex ir-rikorrent jitqies bhala rifugjat *ai termini* tal-Konvenzjoni tal-1951 dwar ir-Rifugjati.

Illi huwa appella minn din id-decizjoni u talab illi jinghata l-beneficcju tal-ghajnuna legali; ghalhekk gie appuntat l-Avukat Chris Soler biex jassistih.

Illi l-Avukat Soler, abbazi tal-informazzjoni kontenuta fid-decizjoni tal-Kummissarju ghar-Rifugati (Dok "TTG 1") u fit-traskrizzjoni tal-intervista li r-rikorrent ghamel mal-Ufficcju tal-Kummissarju ghar-Rifugjati (kopja mmarkata Dok "TTG 2"), ipprepara sottomissjonijiet bil-miktub (kopja mmarkata Dok "TTG 3") u maghhom issottometta diversi dokumenti, *inkluzi dokumenti* originali, in sostenn tad-dikjarazzjonijiet tar-rikorrent dwar in-nazzjonalita' Eritrejana tieghu.

Illi fit-22 ta' Lulju 2009 il-Bord tal-Appell dwar ir-Rifugjati wasal ghall-decizjoni fuq it-talba tar-rikorrenti (kopja mmarkata Dok "TTG 4") wara illi ha konjizzjoni tal-kaz tieghu, fis-sens illi "*it has viewed your appeal, the written submission by your appointed legal aid as well as all documents found in your file",* iddecieda illi "*while confirming the Refugee Commissioner's decision rejects your appeal on the basis that you have failed to provide convincing evidence that you ever faced or risked facing a well-founded fear of persecution according to the refugee definition in your alleged country of origin as well as your country of habitual residence".* Illi *inoltre* l-Bord *"confirms all other reasons motivating the Refugee Commissioner's rejection."*

Ragunijiet li wasslu ghat-talba attrici:

Illi *ai termini* tal-ligi l-Bord huwa marbut illi jaghti ragunijiet ghad-decizjonijiet tieghu. **Artikolu 9 (2) tar-Regolamenti dwar l-Istandards ta' Procedura fl-Ezami ta' Applikazzjonijiet ghall-Istatus ta' Rifugjat (Avviz Legali 243.2008, L.S. 420.07)** tispecifika illi:-

Id-decizjoni... ghandha tindika bil-miktub ir-ragunijiet fil-fatt u fid-dritt ghac-cahda tal-applikazzjoni

Inoltre l-**artikolu 3 (h) tal-Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva (Kap 490 tal-Ligijiet ta' Malta)** tezigi illi:

Is-sentenzi ghandhom ikunu motivati. Tribunal amministrattiv ghandu jaghti, b'mod bizzejjed car, il-motivi li fuqhom tkun mibnija d-decizjoni. Ghalkemm ma jkunx mehtieg illi t-tribunal jiddisponi minn kull punt imqajjem bhala argument, sottomissjoni li tkun, li kieku din tigi accettata, mehuda deciziva ghar-rizultat tal-kawza ghandu jkollha risposta specificka u espressa.

Illi d-decizjoni fuq citata tikkontjeni biss il-konkluzjoni generali tal-Bord dwar it-talba tal-esponent, u cioe' illi huwa naqas illi jgib provi konvincenti illi huwa *"ever faced or risked facing a well-founded fear of persecution according to the refugee definition"* f'pajjizu, pero' ma jaghti ebda raguni ghaliex, fil-fehma tieghu, il-provi prodotti ma humiex konvincenti jew ghaliex il-pretensjonijiet tieghu ma jinkwadrawx fid-definizzjoni legali tal-kelma' rifugjat'.

Illi, tenut kont tal-fatt illi gew ippresentati diversi dokumenti godda flimkien mas-sottomissjonijiet, l-esponent stenna illi, jekk il-Bord hass li dawn id-dokumenti ma kienux adegwati allura kellu jaghti r-ragunijiet ghal din il-konkluzjoni, specjalment meta d-dokumenti msemmija kienu migjuba bhala prova tan-nazzjonalita' Eritrejana tal-esponenti.

Illi fl-ezami ta' talba ghall-azil, l-ewwel haga li trid tigi stabbilita hija n-nazzjonalita' tal-persuna koncernata, peress illi l-ghan ewlieni ta' tali ezami huwa li jigi determinat jekk hemmx provi bizzejjed biex wiehed jikkonkludi illi, jekk il-persuna koncernata tintbghat lura <u>fil-pajjiz tan-nazzjonalita' taghha,</u> hija ser tisfa vittma tal-persekuzzjoni minhabba dak illi hi jew dak illi temmen.

Illi fil-fatt, fil-kaz in ezami, wahda mir-ragunijiet ewlenin ghaliex il-Kummissarju ghar-Rifugjati cahad l-applikazzjoni tar-rikorrent kienet il-fatt illi huwa kien tal-fehma illi l-provi prodotti mill-esponent dwar in-nazzjonalita’ tieghu sa dakinhar ma kienux sufficjenti. Dan il-fatt fih innifsu holoq dubbji serji dwar il-validita’ tal-validita’ tal-pretensjonijiet l-ohra tieghu.

Illi *inoltre*, jrid jinghad illi l-prova dwar in-nazzjonalita’ hija importanti fil-kaz tal-esponent ghaliex, f’kaz li applikant ghall-azil jgib provi sufficjenti illi huwa cittadin tal-Eritrea huwa solitu li jinghata xi forma ta’ protezzjoni, u dan *ai termini* tar-rakommandazzjonijiet tal-UNHCR dwar *Return of rejected asylum seekers to Eritrea* ta’ Jannar 2004.

Illi minbarra l-provi dokumentari dwar in-nazzjonalita’ u l-identita’ tar-rikorrent ingiebu wkoll diversi provi in sostenn tal-pretensjonijiet l-ohra tieghu. Dawn il-provi u s-sottomissjonijiet relatati fl-ebda hin ma gew trattati fid-decizjoni tal-Bord.

Illi huwa minnu illi, fil-paragrafu qabel tal-ahhar tad-decizjoni, il-Bord jikkonferma r-ragunijiet kollha moghtija mill-Kummissarju ghar-Rifugjati in sostenn tal-konkluzjonijiet tieghu, izda tenut kont tal-fatt illi gew ipprezentati provi godda u saru sottomissjonijiet dettaljati hafna mill-avukat difensur tal-esponent, din il-konferma ma tistax titqies bhala motivazzjoni sufficjenti *ai termini* tal-ligi.

Illi *inoltre*, meta gie biex jaghmel is-sottomissjonijiet dwar l-appell tal-esponent, l-avukat tieghu kellu f’idejh biss il-*Confidential Memo* (Dok “TTG 5”). Bhad-decizjoni tal-Bord din tikkonsisti primarjament f’taqsira pjuttost *standard-form* tal-konkluzjonijiet tal-Kummissarju ghar-Rifugjati fuq il-pretensjonijiet varji tal-esponent. Ir-ragunijiet fil-fatt u fid-dritt ghal din id-decizjoni huma kontenuti f’dokument iehor mizmum fil-fajl tal-applikant, li tghaddi f’idejn il-Bord tal-Appell, pero’ la l-applikant u lanqas id-difensur tieghu ma jinghataw kopja taghha. Fil-fatt f’hafna kazijiet, bhal fil-kaz odjern, lanqas biss ikunu jafu illi dan ir-rapport jezisti.

Illi, *ai termini* tal-**artikolu 7 (2) tar-Regolamenti dwar l-Istandards ta' Procedura fl-Ezami ta' Applikazzjonijiet ghall-Istatus ta' Rifugjat (Avviz Legali 243.2008, L.S. 420.07)** tispecifika illi:-

Konsulent legali li jassisti applikant wara decizjoni jkun intitolat ghall-access ghal dak it-taghrif fil-fajl tal-applikant li jista' jigi ezaminat mill-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati safejn it-taghrif ikun rilevanti ghall-ezami tal-applikazzjoni.

Inoltre, l-**artikolu 3 (c) tal-Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva (Kap 490 tal-Ligijiet ta' Malta)** tezigi illi:

...Kull parti ghandha tinghata l-opportunita' li tipprezenta l-kaz taghha, bil-kitba jew bil-fomm jew bit-tnejn, minghajr ma titqieghed fi zvantagg.

U l-istess artikolu f'paragrafi (d) u (e) jzid jghid illi:

(d) Tribunal amministrattiv ghandu jizgura li l-amministrazzjoni pubblika taghmel disponibbli d-dokumenti u l-informazzjoni rilevanti ghall-kaz u ghandu jara illi li l-parti jew il-partijiet l-ohra fil-proceduri jkollhom access ghal dawn id-dokumenti u informazzjoni; (e).. .Il-provi kollha li t-Tribunal jaccetta ghandhom, bhala principju, jkunu disponibbli ghaz-zewg partijiet biex dawn ikunu jistghu jargumentaw il-pozizzjonijiet diversi taghhom.

Illi ghalhekk, fil-kaz odjern, la l-esponent u lanqas l-avukat tieghu ma kellhom access ghad-decizjoni motivata tal-Kummissarju ghar-Rifugjati, l-esponent ihoss illi huwa ma nghatax l-opportunita' li jipprezenta sew il-kaz tieghu. *Inoltre* jemmen illi l-Bord, bhala tribunal amministrattiv, naqas li josserva l-principji ta' mgiba amministrattiva tajba meta ezamina l-kaz tieghu.

Illi ghalhekk l-istess attur talab lill-konvenuti jghidu ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:-

1. Tiddikjara illi fil-kaz numru 1775/06, li tittrata appell mill-Kummissarju ghar-Rifugjati dwar it-talba ghall-azil ta'

Teshome Tensea Gebremariam *sive* Teshome Berhanu Asbu, il-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati naqas illi josserva l-principji ta' mgiba amministrattiva tajba *ai termini* tal-**artikolu 3 (c), (d), (e) u (h) tal-Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva (Kap 490 tal-Ligijiet ta' Malta)** kif ukoll li naqas li josserva l-obbligi procedurali tieghu **ai termini** tal-**artikoli 7 (2) u 9 (2) tar-Regolamenti dwar l-Istandards ta' Procedura fl-Ezami ta' Applikazzjonijiet ghall-Istatus ta' Rifugjat (Avviz Legali 243.2008, L.S. 420.07);**

2. Konsegwentement, thassar u tannulla d-decizjoni tal-Bord tal-Appelli fuq imsemmija;

3. Konsegwentement, tirremetti l-atti lill-Bord tal-Appelli biex jiddeciedi dwar il-mertu in kwistjoni.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut ingunt minn issa in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda u dokumenti esebiti a fol. 7 sa 31 tal-process.

Rat li din il-kawza kienet appuntata ghas-smigh ghas-seduta tat-20 ta' April 2010.

Rat ir-risposta guramentata tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati u tal-Avukat Generali datata 4 ta' Marzu 2010 a fol 37 tal-process fejn Dr Ian Spiteri Bailey Chairman tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati bil-gurament tieghu jikkonferma:-

1. Illi fl-ewwel lok u *in linea* preliminari, l-improponibbilta' tal-kawza in konfront tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati *stante* illi r-rimedju tal-parti li thossha aggravata mhuwiex illi tharrek lill-awtorita` gudikanti anke jekk il-Bord statutorju bhala konvenut izda illi tintavola kawza in kontradittorju tal-kontroparti.

2. Illi fit-tieni lok u *in linea* preliminari, l-azzjoni tar-rikorrenti hija irrita u nulla u dan *a tenur* tal-**artikolu 7 (9)**

ta' l-Att dwar ir-Rifugjati (Kap. 420 tal-Ligijiet ta' Malta) li jistipula b'mod car u inekwivoku illi:

*"Minkejja d-dispozizzjonijiet ta' kull ligi ohra, izda minghajr pregudizzju ghall-**artikolu 46 tal-Kostituzzjoni ta' Malta** u minghajr pregudizzju ghad-dispozizzjonijiet tal-**artikolu 4 tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea**, id-decizjoni tal-Bord tkun wahda finali u konkluziva u ma tkun tista' tigi kontestata jew appellata quddiem ebda qorti tal-gustizzja".*

Ghalhekk in kwantu l-kawza odjerna mhux bazata fuq allegazzjoni ta' ksur ta' drittijiet fundamentali *a tenur* tal-**artikolu 46 tal-Kostituzzjoni ta' Matla jew tal-artikolu 4 tal-Kapitolu 319 tal-Ligijiet ta' Malta**, imma hija semplicement azzjoni li qieghda tattakka d-decizjoni tal-Bord tal-Appelli *per se*, ir-rikors in risposta huwa legalment improponibbli.

3. Illi fit-tielet lok u *in linea* preliminari, l-improponibbilta' u l-irritwalita' tal-azzoni odjerna kif arginata bhala wahda *ai termini* tal-**Att dwar il-Gustuzzja Amministrattiva (Kapitolu 490 tal-Ligijiet ta' Malta)** *stante* illi r-rimedju moghti fil-**Kap. 490 tal-Ligijiet ta' Malta** huwa revizjoni ta' atti amministrattivi mit-Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva u mhux kawza quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili.

4. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-decizjoni tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati fil-konfront tar-rikorrenti hija gusta skont il-Ligi u ghalhekk timmerita konferma.

5. Illi l-azzjoni odjerna hija infondata fil-fatt u fid-dritt u dan *stante* illi l-Bord dejjem agixxa b'mod li jissoddisfa l-obbligi procedurali kontenuti fir-**Regolamenti dwar l-Istandards ta' Procedura fl-Ezami ta' Applikazzjonijiet ghall-Istatus ta' Rifugjat** kif ukoll mal-istandards stipulati mill-**Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva (Kapitolu 490 tal-Ligijiet ta' Malta**).

6. Illi l-fatt illi l-ezitu tal-proceduri quddiem il-Bord ma kienux tali li jissodisfaw lir-rikorrenti ma jfissirx illi tali

decizjoni ma kenitx wahda gusta u motivata jew illi d-decizjoni tal-Kummissarju ghar-Rifugjati ma kinetx wahda motivata jew li r-rikorrenti ma nghatax l-opportunita' li jipprezenta sew il-kaz tieghu quddiem il-Bord.

7. Illi bid-decizjoni tal-Kummissarju ghar-Rifugjati datata 24 ta' Ottubru 2006, ir-rikorrenti inghata decizjoni motivata illi ndirizzat u trattat b'mod ezawrjenti l-ilmenti illi qajjem ir-rikorrenti fl-applikazzjoni tieghu. Illi ragunijiet moghtija kienu altru ragunijiet bizzejjed illi permezz taghhom r-rikorrenti setgha jifhem il-ghala inghatat tali decizjoni.

8. Illi r-**Regolamenti dwar Standards ta' Procedura fl-Ezami tal-Applikazzjonijiet ghal Status ta' Rifugjat (Avviz Legali 243 tal-2008**) japplikaw ghall-ewwel stadju tal-ezami tal-applikazzjoni ghal status ta' rifugjat u cioe' fl-istadju meta l-applikazzjoni tkun ghadha quddiem il-Kummissarju ghar-Rifugjati u mhux fl-istadju tal-Appell quddiem il-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati. Tant hu hekk illi r-**Regolament 9 (2) tal-istess Avviz Legali** jipprovdi illi d-decizjoni tal-Kummissarju ghar-Rifugjati 'ghandha tinkludi t-taghrif ghall-applikant dwar id-dritt tieghu li jikkontesta d-decizjoni'.

9. Illi s-**subinciz (2) tar-Regolament 7 ta' l-Avviz Legali 243 tal-2008** irid jinqara fit-totalita' tieghu u dan peress illi bhala regola generali l-konsulent legali li jkun qed jassisti applikant 'wara decizjoni jkun intitolat ghall-access ghal dak it-taghrif fil-fajl tal-applikant li jista' jigi ezaminat mill-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati', l-istess regola timponi limitazzjonijiet fis-sens illi tali taghrif irid ikun relevanti ghall-ezami tal-applikazzjoni. *Di' piu* hemm restrizzjonijiet ohra ghal tali access illi l-istess Regolament jipprovdi fil-proviso tieghu.

10. Illi l-applikazzjonijiet dwar status ta' rifugjati huma materja illi jolqtu l-*public policy* tal-istat u ghalhekk il-Bord ghandu s-setgha u dmir li jidhol fl-ilmenti imqajma quddiemu.

11. Salvi eccezzjonijiet ulterjrui jekk ikun il-kaz.

12. Bl-ispejjez.

Rat il-lista tax-xhieda tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati u tal-Avukat Generali a fol 40 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma fl-20 ta' April 2010 fejn il-Qorti, *in vista* tat-tieni eccezzjoni ordnat lill-attur sabiex permezz ta' nota fi zmien ghaxart ijiem (10) minn dan il-verbal, bin-notifika tal-kontro-parti, jindikaw l-artikolu abbazi ta' liema saret il-kawza. Dr. Buttigieg ghandha tirregola ruhha dwar it-tielet eccezzjoni. Il-kawza giet differita ghall-iskop fuq indikat u trattazzjoni fuq it-tieni u jekk ikun il-kaz fuq it-tielet eccezzjoni, ghat-22 ta' Gunju 2010.

Rat in-nota tar-rikorrenti Teshome Tensae Gebremariam datata 30 ta' April 2010 a fol 44 tal-process.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-Bord tal-Appell dwar ir-Rifugjati u tal-Avukat Generali datata 11 ta' Gunju 2010 a fol 47 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma fit-22 ta' Gunju 2010 fejn meta ssejhet il-kawza dehru Dr. Victoria Buttiegieg ghall-intimati kollha u Dr. Katrina Camilleri ghar-rikorrenti prezenti li pprezentat nota ta' osservazzjonijiet ta' parti tar-rikorrenti fuq it-tieni u t-tielet eccezzjoni b'kopja lid-difensuri tal-kontro-parti. Il-kawza giet differita ghas-sentenza fuq it-tieni u t-tielet eccezzjoni ghat-30 ta' Novembru 2010.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti Teshome Tensae Gebremariam datata 22 ta' Gunju 2010 a fol 54 tal-process.

Rat in-nota konguntiva datata 29 ta' Novembru 2010 a fol 61 tal-process fejn il-partijiet jaqblu illi l-intimati qed jirtiraw l-ewwel eccezzjoni preliminari taghhom.

Rat id-decizjoni moghtija minn din il-Qorti datata 30 ta' Novembru 2010 fejn astjeniet milli tiehu konjizzjoni tat-

talbiet atturi fil-kontront tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati stante c-cessjoni tal-istess kawza fil-konfront tal-istess skont nota datata 29 ta’ Novembru 2010, izda cahdet it-tieni u t-tielet eccezzjoni tal-intimati ghaliex huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ordnat il-prosegwiment tal-kawza u ghall dan l-iskop iddiferixxiet il-kawza ghas-27 ta’ Jannar 2011, bl-ispejjez ta’ din id-decizjoni a karigu tal-intimat l-Avukat Generali.

Rat il-verbal tas-seduta tat-22 ta’ Gunju 2011 fejn meta ssejhet il-kawza dehru Dr. Joseph Bonello ghall-intimat u Dr. Katrina Camilleri ghar-rikorrent. Dr. Joseph Bonello obbliga ruhu li b’nota jesebixxi kopja tal-file relattiv tal-Bord tal-Appell dwar ir-Rifugjati ghall-kaz odjern, u dan f’ terminu ta’ hmistax-il gurnata (15) u b’dan jinforma lid-difensur tal-kontro-parti, u b’hekk il-provi jkunu konkluzi. Id-difensuri tal-partijiet talbu li jaghmlu n-nota. Il-Qorti laqghet it-talba u pprefiggiet sittin (60) gurnata ghall-prezentata tal-istess, bin-notifika/visto tad-difensur tal-kontro-parti, li jkollu sittin (60) gurnata biex jirrispondi ghall-istess. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghad-29 Frar 2012.

Rat in-nota tal-osservazzjonijiet tar-rikorenti Teshome Tensai Gebremariam datata 20 ta’ Ottubru 2011 a fol 125 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma fid-29 ta’ Frar 2012 fejn meta ssejhet il-kawza ma deher hadd. Peress li l-Qorti kellha bzonn iktar zmien ghall-prolazzjoni tas-sentenza, kawza differita ghas-sentenza ghall-15 ta’ Mejju 2012; u tal-15 ta’ Mejju 2012 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza in difett ta’ ostakolu ghall-31 ta’ Mejju 2012 u sussgewentement tali kawza giet differita ghas-sentenza ghal lum.

Rat in-nota ta’ osservazzjonijiet tal-Avukat Generali annessa man-nota tal-1 ta’ Gunju 2012 (fol. 151 *et sequitur).*

Rat ix-xhieda kollha hemm moghtija.

Rat l-atti kollha pprezentati mill-partijiet u d-digrieti relattivi.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

<u>II. KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

Illi jirrizulta li r-rikorrenti wasal Malta fit-22 ta' Mejju 2006 u kien ghamel talba ghall-azil li giet michuda permezz tad-decizjoni tal-Kummissarju ghar-Refugjati fl-24 ta' Ottubru 2006 (Dok. "TTG1") ghar-ragunijiet hemm indikati f'paragrafu 7 (a) u (b) tar-rikors odjern.

Illi r-rikorrenti appella minn din id-decizjoni permezz ta' att opportun (Dok. "TTG 3") quddiem ir-*Refugee Appeals Board* li permezz ta' decizjoni datata 22 ta' Lulju 2009 cahad l-istess appell (Dok. "TTG 4" – fol. 31) fejn inghad li:-

"The Refugee Appeals Board has taken cognizance of your case in that, it has viewed your appeal, the written submission by your appointed legal aid as well as all documents found in your file".

"The Board of Appeal whilst confirming the Refugee Commissioner's decision, rejects your appeal on the basis that you have failed to provide convincing evidence that you ever faced or risked facing a well-founded fear of persecution according to the refugee definition in your alleged country of origin as well as your country of habitual residence".

"The Appeals Board confirms all other reasons motivating the Refugee's Commissioner's rejection".

"The Refugees Appeals Board is therefore unanimously deciding your appeal in this manner".

Illi l-ilmenti tal-atturi ghad-decizjoni tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Refugjati huma s-segwenti:-

(a) nuqqas ta’ smiegh xieraq u nuqqas tal-osservanzja tal-principji ta’ gustizzja naturali u dan ghaliex (i) kull ma kellhu ghad-disposizzjoni tieghu l-attur u d-difensur sabiex jaghmel l-appell kien biss il-Confidential Memo flimkien mad-decizjoni tal-Kummissarju tar-Refugjati izda ma rax l-*Evalutation Report*; dan meta l-istess rapport jirrizulta li kien disponibbli lill Bord stess. Bhala fatt jirrizulta li dan huwa minnu u dan mhux f’dan il-kaz biss izda hija prassi tant li l-Avukat Dr. Chris Soler sostna li fil-maggoranza tal-kaz li huwa kien involut fihom f’perjodu ta’ 8 snin kull ma jkollu f’idejh ikunu biss proprju d-dokumenti fuq indikati minghajr l-*Evalutation Report*, u d-decizjoni jkun fiha biss spjegazzjoni qasira ghaliex giet rigettata l-applikazzjoni ghall status ta’ azil minhabba konsiderazzjonijiet ghaliex wasslu ghall tali decizjoni. Din is-sitwazzjoni rronikament u sinifikatament giet ikkonfermata minn Dr. Ian Spiteri Bailey, Chairperson tal-Bord tal-Appelli dwar ir-Refugjati, kif ukoll minn Luca Caramagna, Ufficjali tal-Kummissarju ghar-Refugjati, u anke minn Dr. Roberta Buhagiar u Dr. Michael Camilleri, zewg avukati li jassistu persuni li qed ikunu qed jissottemettu appell quddiem dan it-Tribunal, u fejn qallu b’mod mill-aktar kategoriku li fil-kazijiet kollha kopja ta’ din l-evalwazzjoni, li allura d-decizjoni tal-Kummissarju tkun bbazata fuqha, qatt ma tkun disponibbli lill-appellant quddiem il-Bord jew lill-konsulent legali tieghu.

Illi dan fih innifsu jgib ksur tar-regolament 7 (2) tal-Avviz Legali 243 ta’ l-2008 (L.S. 420.07) li jipprovdi li:-

Illi, *ai termini* tal-**artikolu 7 (2) tar-Regolamenti dwar l-Istandards ta’ Procedura fl-Ezami ta’ Applikazzjonijiet ghall-Istatus ta’ Rifugjat (Avviz Legali 243.2008, L.S. 420.07)** tispecifika illi:-

“Konsulent legali li jassisti applikant wara decizjoni jkun intitolat ghall-access ghal dak it-taghrif fil-fajl tal-applikant li jista’ jigi ezaminat mill-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati safejn it-taghrif ikun rilevanti ghall-ezami tal-applikazzjoni”.

Illi dan manifestament ma sarx lanqas quddiem il-Bord, ghalkemm il-Bord kellhu access ghall-istess u dan huwa iktar serju meta wiehed jara d-dettal li fih l-istess rapport li certament huwa relevanti ghaliex jindika il-konsiderazzjoni li l-Kummissarju tar-Refugjati jkun ha konjizzjoni taghhom sabiex ikun wasal ghad-decizjoni tieghu, u dan iktar u iktar meta jigu kkonsidrati l-pagni 8 sa 17 tal-istess rapport. Dan huwa iktar serju meta l-istess attur u d-difensur tieghu kull ma jkollhom disponibbli meta jaghmlu l-appell ikunu biss kopja tad-decizjoni tal-Kummissarju ghar-Refugjati (Kummissarju) (Dok. “TTG 1” – fol. 9) u l-intervies mal-Kummisarju (Dok. “TTG 2”) li fiha biss konkluzzjonijiet u ma jkollhomx ir-rapport fuq x’hiex gew ibbazati dawn il-konkluzzjonijiet. Mela allura ma hemm l-ebda dubju ta’ xejn, u dan sahansitra l-Bord kienu u huwa konnoxxenti tieghu li l-file relattiv tad-decizjoni lanqas ikun disponibbli ghall-appellanti u d-difensur tieghu meta jsir l-appell, u dan qed jinghad in partikolari ghall-istess rapport, li ma huwiex biss kwistjoni ta’ iktar dettal mid-decizjoni tal-Kummissarju, izda fil-verita’ jikkontjeni, almenu f’dan il-kaz, ir-ragunament kollha ghaliex il-Kummissarju (tajjeb jew hazin) ikun wasal ghad-decizjoni tieghu, u dan certament huwa fih innifsu huwa ksur ta’ dan ir-regolament.

Illi ma dan jinghad ukoll li l-**artikolu 3 (c) tal-Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva (Kap 490 tal-Ligijiet ta’ Malta)** tezigi illi:

...Kull parti ghandha tinghata l-opportunita’ li tipprezenta l-kaz taghha, bil-kitba jew bil-fomm jew bit-tnejn, minghajr ma titqieghed fi zvantagg.

U l-istess artikolu f’paragrafi (d) u (e) jzid jghid illi:

(d) Tribunal amministrattiv ghandu jizgura li l-amministrazzjoni pubblika taghmel disponibbli d-dokumenti u l-informazzjoni rilevanti ghall-kaz u ghandu jara illi li l-parti jew il-partijiet l-ohra fil-proceduri jkollhom access ghal dawn id-dokumenti u informazzjoni; (e).. .Il-provi kollha li t-Tribunal jaccetta ghandhom, bhala principju, jkunu disponibbli ghaz-zewg partijiet biex dawn

ikunu jistghu jargumentaw il-pozizzjonijiet diversi taghhom.

Illi ma hemmx dubju li f'dan il-kaz, u dan anke a konoxxenza tal-istess Bord, kien hemm ksur ukoll dawn id-disposizzjonijiet, u din hija mill-iktar serja anke in vista ta' dak hemm kontenut u ta' dak indikat f'paragrafi 42, 43, u 44 tan-nota ta' osservazzjonijiet tal-attur (fol. 134) li ghaliha qed issir riferenza. Il-Bord tramite c-Chairman tieghu Dr. Ian Spiteri Bailey kien jaf li l-istess attur u d-difensur tieghu ma' kellhomx tali dokument disponibbli ghalihom qabel l-appell, u lanqas waqt l-appell, minkejja li Dr. Michael Camilleri jghid testwalment li *"When I found out that there is a motivated decision in each case I complained about this in the submissions I wrote for each applicant since and requested to be provided with any other information available, however I never recieved the said report or other information".* Dr. Chris Soleri jghid ukoll li fit-8 snin li dam jassisti lill-appellanti quddiem il-Bord, huwa qatt ma kellu hjiel li fil-fajl kihem hemm decizjoni aktar dettaljata u motivata, u l-istess tghid Dr. Roberta Buhagiar, li tahdem fi hdan is-servizzi legali tal-JRS, u ghalhekk jidher li din hija aditttura prassi adotttata mill-Awtoritajiet kompetenti u mill-Bord fuq indikat anke kif kompost fid-decizjoni hawn taht ezami, u certament allura li ma hemm l-ebda dubju li din il-prassi hija kompletament illegali u mehuda bi ksur tad-dettami tas-smiegh xieraq u ta' *audi alteram partem* u wkoll ksur specifiku tar-regolamenti indikati fl-azzjoni attrici.

Illi fil-fatt dan huwa biss rikonoxximent tal-principju ta' smiegh xieraq li jinkludi fuq kollox li parti jkollha disponibbli kull dokument pertinenti li jista' jghina tiddefendi ruhha u li ma jkun hekk formanti parti mill-process attwali li jkun wasal ghad-decizjoni tal-Kummissarju, u li f'dan il-kaz il-Bord jidher *ex admissis* mexa fuqhu u kkonsulta anke biex wasal ghad-decizjoni tieghu u dan ma huwa xejn hlief applikazzjoni naturali tal-principji ta' gustizzja naturali ta' smiegh xieraq li jinkludi l-kuncett ta' *audi alteram partem, "fair hearing"* u *"equality of arms"* (**"Joseph Debono vs Phonica Systems Ltd"** A.I.C. (PS) – 19 ta' Mejju 2004); **"Alfred Sant vs**

Kummissarju tat-Taxxi Interni” (A.C. – 4 ta’ Marzu 1992); **“Stephanie Dalli vs Dr. Valerie Sollars et”** (P.A. (RCP) – 20 ta’ Ottubru 2009); **“Stephanie Galea vs Frans Farrugia et”** (P.A. (JZM) – 30 ta’ Marzu 2010). Propju fl-ahhar decizjoni gie ritenut li la darba l-attur ma kellux id-dokumentazzjoni necessarja u disponibbli sabiex jistudja l-kaz bir-reqqa huwa ma setax ihejji tajjeb l-appell tieghu quddiem il-Bord u dan gie konstatat li jikkostitwixxi ksur tal-principji ta’ gustizzja naturali peress li *“l-attur ma nghatax l-opportunita’ u l-access ghal ‘piena difiza’.* F’dan il-kuntest jigi nnutat li l-**artikolu 469A (1) (b) (ii) tal-Kap. 12** jirrizulta li l-Qorti ghandha tara jekk entita’ hemm indikata naqset milli tosserva l-principji ta’ gustizza naturali jew htiegijiet mandatorji fit-twettiq ta’ l-eghmil amministrattiv jew deliberazzjoni ta’ qabel dwar dak l-eghmil u dawn huma l-principji minimi li ghandhom jigu osservati f’kull procedura ta’ bord amministrattiv, tribunal jew anke enti ohra amministrattiva. Fil-fatt dawn il-principji huma tant bazilari li lanqas hemm bzonn li jkun hemm principju legali espressi jew disposizzjoni ad hoc izda huma principji li ghandhom f’kull kaz u dejjem jigu osservati fit-tmexxija ta’ amminstrazzjoni pubblika u in-nuqqas ta’ osservanza ta’ l-istess iwasslu ghall-irritwalita’ tal-eghmejjel jekk imwettqa u ghat-thassir taghhom, kif l-istess jista’ jinghad b’iktar sahha ghall decizjoni ta’ Bordijiet u Tribunal, gudizzjarji jew kwazi gudizzjarji (**“Paul Borg vs Awtorita’ Dwar it-Trasport Pubbliku”** P.A. (JRM) – 21 ta’ Mejju 2009).

Illi dwar ir-rekwizit li d-decizjoni trid tkun motivata dan jirrizulta kemm mill-istess principji ta’ smigh xieraq u kif ukoll minn dak li jipprovdi l-**artikolu 9 (2) tar-Regolamenti dwar l-Istandards ta’ Procedura fl-Ezami ta’ Applikazzjoni ghall-Istatus ta’ Rifjugjat (Avviz Legali 243.2008, L.S. 420/07** u **artikolu 3 (h) tal-Kap. 490.**

Illi d-decizjoni tal-Bord tat-22 ta’ Lulju 2009 hija fuq riportata f’din is-sentenza (Dok. “TTG 4” – fol. 31) u certament li jista’ jinghad bl-iktar certezza li din hija decizjoni bla ebda motivazzjoni ta’ xejn, b’dan li fiha ma hemm ebda riferenza ghall dak sottomess mill-attur fl-appell tieghu anke bis-sottomissjonijiet li saru quddiem l-

istess Bord, u wkoll lanqas xi forma ta' konsiderazzjonijiet dwar fatti u wisq inqas dwar dritt dwar kif l-istess Bord wasal ghad-decizjoni tieghu, b'dan li ma hemm l-ebda spjegazzjoni ghaliex is-sottomissjonijiet tal-appellant quddiem l-istess Bord ma gewx milqugha; kull ma hemm huma biss konkluzzjonijiet bla ebda konsiderazzjoni u wkoll kull ma hemm hija biss decizjoni bla ebda motivazzjoni ta' xejn u dan johrog car mhux biss mis-sentenza jekk tista' tissejjah hekk, innifisha izda anke mix-xhieda ta' Dr. Ian Spiteti Bailey fil-kapacita' tieghu ta' Chairman tal-Bord tal-Appell dwar ir-Refugjati moghtija quddiem din il-Qorti fit-13 ta' April 2011 li ghaliha qed issir riferenza u in partikolari ghall dak kontenut a fol. 98 *et sequitur* tal-process. Bhala motivazzjoni naturalment wiehed jifhem li jkun hemm ragunijiet indikati b'mod car sabiex parti tifhem kif il-gudikant ikun wasal ghal tali konkluzzjoni skond kif indikat fis-sentenza **"Christopher Falzon vs Noel Gauci"** (A.I.C. (PS) – 12 ta' Gunju 2009) u **"Cardona vs Transport Appeals Board"** (A.C. – 18 ta' Gunju 2010).

Illi hekk fid-decizjoni **"Michael Gatt vs l-Awtorita' ta' l-Ippjanar"** (A.C. – 19 ta' Novembru 2001) inghad li biex issir gustizzja mal-partijiet, dik it-tezi kellha tigi nvestigata sewwa u l-kwistjoni dibattuta bejn il-partijiet kellha tigi epurata u deciza b'motivazzjoni debitament studjata biex taghti sodisfazzjon anke lill-parti telliefa, u mhux tigi dik it-tezi sempliciment skartata b'zewg kelmiet. Illi dan il-principju jissarraf li l-organu li ghandu jiddeciedi huwa obbligat li mhux biss jikkonsidra l-punti sottomessi ghad-decizjoni tieghu, izda li jinvestigahom u jaghti decizjoni taghhom u mhux jisfjorhom jew jinjorahom ghaliex altrimenti dan fih innifsu jikkawza ngustizzja ghall-istess partijiet li ghandhom ikollhom sodisfazzjoni ghas-sottomissjonijiet taghhom u decizjoni dwar l-istess u fin-nuqqas ta' l-istess l-istess decizjoni tkun nulla ghaliex tippekja mill-elementi ta' smigh xieraq li jinkludi li d-decizjoni tkun motivata u b'hekk tkun trattat il-mertu tal-kaz quddiema **("Marie Louise Farrugia nomine vs Il-Kummissjoni ghall-Kontroll ta' l-Izvilupp"** – A.I.C. (RCP) – 30 ta' Novembru 2006; **"Philip Micallef vs l-Awtorita' ta' Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar" -** –

A.I.C. (RCP) – 26 ta’ April 2007; **“Dr. Graham Busuttil vs l-Awtorita’ ta’ Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar” -** – A.I.C. (RCP) – 28 ta’ April 2008; **“Victor Borg vs l-Awtorita’ ta’ Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar”** – A.I.C. (RCP) – 31 ta’ Mejju 2007).

Illi fis-sentenza **“Mario Attard vs Direttur tas-Sigurta’ Socjali”** (A.I.C. (RCP) – 30 ta’ Novembru 2011) jinghad li *“sabiex jigi ccarat dak li qed jinghad f’din is-sentenza, jinghad li din il-Qorti qed tirritjeni li l-Arbitru u kull gudikant ghandu fl-ewwel lok jiehu in konsiderazzjoni l-aggravji mressqa quddiemu u jikkonsidra l-istess fid-dawl tal-argumenti migjuba mill-kontro-parti u jiddeciedi l-istess fid-diskrezzjoni tieghu f’dak li huma fatti, u fid-dawl tal-ligi, b’dan li jinghata aditu ghal dak sottomess mill-partijiet quddiemu, in vista u in omagg tal-principju cerimus paribus u ta’ smiegh xieraq, li jwasslu li d-decizjoni tkun ben motivata”.*

Illi dan fil-kaz odjern ma jidhirx li sar fid-decizjoni tal-Bord mertu ta’ din il-procedura u dan anke bi ksur tal-artikolu 3 (h) tal-Kap. 490 li jipprovdi espressament li:-

“Is-sentenzi ghandhom ikunu motivati. Tribunali amministrattivi ghandu jaghti, b’mod bizzejjed car, il-motivi li fuqhom tkun mibnija d-decizjoni. Ghalkemm ma jkunx mehtieg illi t-tribunal jiddisponi minn kull punt imqajjem bhala argument, sottomissjonijiet li tkunm li kieku giet accettata, mehuda deciziva ghar-rizultat tal-kawza ghandu jkollha risposta specifika u espressa”.

Illi f’dan il-kaz l-osservazzjoni tal-attur hija korretta dwar din is-suppost decizjoni tal-Bord, tant li din il-Qorti taqbel mas-sotttomissjoni attrici li *“d-decizjoni tal-Bord dwar it-talba tieghu hija ghal kollox nieqsa mill-motivazzjoni, b’dan li huwa assulutament impossibbli minn din id-decizjoni li tifhem x’kien dak li wassal il-Bord biex jichad l-appell tar-rikorrent. Huwa impossibbli ukoll li wiehed jifhem ghaliex il-Bord wasal ghall konkluzzjonijiet li la d-dokumenti u lanqas is-sottomissjonijiet pprezentati mill-esponenti ma kienu sufficjenti biex jiggustifikaw revizzjoni tal-konkluzzjonijiet tal-Kummissarju ghar-Refugjati. Huwa*

partikolarment difficli li tiggustifika dan in-nuqqas meta wiehed jikkonsidra kemm il-kwistjonijiet tan-nazzjonalita' tal-esponenti, kif ukoll il-provi prodotti dwar is-sitwassjoni fl-Eritrea huma centrali ghat-talba tieghu".

Illi hija wkoll korrettissima l-osservazzjoni li ghamel Dr. Michael Camilleri fl-affidavit tieghu li:-

"The decisions reached by the Board are rarely, if ever, properly motivated. The said decisions often consist simply of short, standard form, identical decisions, stating simply that the Board has unanimously decided that the appeal cannot be upheld as the applicant failed to prove that s/he ever faced or risks facing a well-founded fear of persecution if returned to their country of origin".

Illi din il-Qorti, bhal Qrati ohra, dejjem dan il-messagg tat, u dan huwa *sine qua non* ghall validita' ta' decizjoni, fil-verita' ta' kull decizjoni ta' kull Bord, Tribunal, u organu amministtrativ, u iktar iktar Tribunal gudizzjarju jew quasi gudizzjarju, u ta' kull Qorti, u dan huwa iktar rikjest meta l-procedura f'dan il-kaz tipprovdi espressament ghall tali motivazzjoni, u l-ligi hija kollha f'posta sabiex tigi esegwita b'mod xieraq u gust. Li dan ma jsirx, bhal ma sarx fil-kaz odjern, hija negazzjoni manifesta ta' gustizzja, anke mill-punt procedurali taghha, ahseb u ara mill-punt sostantiv, u dan huwa punt mill-iktar gravi u serju, f'kull kaz, izda specjalment f'kazi ta' dan it-tip, fejn l-aspett umanitarju u d-dinjita' tal-bniedem jixraqilha l-ghola gharfien, specjalment minn Stat bhal Malta li fih tirrenja s-Saltna tad-Dritt jew *Rule of Law.* Dan huwa l-mininu li parti ghandha tistenna minn kull organu li ghandu l-awtorita, d-dritt u d-dover li jiddeciedi, izda d-decizjoni trid tkun sew, u dan ifisser xejn inqas hlief li tkun ben motivata u studjata, mhux xi tezi, izda ragonament skjet u car li juri ghaliex dak sottomess minn parti jew ohra qed jigi jew michud jew milqugh, u dan jimporta trattazzjoni attiva' mill gudikant, u mhux semplici attitudini ta' *"cut and paste"* ghaliex fuq kollox dan huwa process gudizzjarju, jew kwazi gudizzjarju, li jittrata dwar drittijiet ta' persuna, u l-procedura ghandha almenu taghti adittu ghall-istandards minimi ta' smigh xieraq. Dan huwa l-obbligu ta' kull

gudikant fil-konfront ta' kull parti li tidher quddiemu u ma ghandhu jkun hemm l-ebda eccezzjoni ghall dan, iktar u iktar f'kazijiet sensittivi bhal dawn. Din il-Qorti thoss li fil-fatt tali decizjoni hija negazzjoni fiha nnfisha tad-dritt ta' smiegh xieraq u li certament lanqas ghandha tigi segwieta darba, ahseb u ara meta l-provi juru li din hija mhux kwistjoni ta' darba, (li hija dejjem hazina) izda dak li jista' jissejjah bhala prassi – prassi li hija non sequitur u adirittura perikoluza ghall-applikazzjoni tas-Saltna tad-Dritt. Fl-ahharnett jinghad li din ma hijiex kwistjoni ta' motivazzjoni xotta (**"Anthony Scerri et vs Anthony Ciantar et"** (A.C. – 16 ta' Marzu 2002), izda ta' decizjoni bla ebda motivazzjoni.

Illi ghalhekk it-talbiet attrici qed jigu milqugha.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet kollha l-ohra sollevati mir-risposta guramentata tal-Avukat Generali datata 12 ta' April 2010 ghaliex huma nfondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet hawn decizi, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara illi fil-kaz numru 1775/06, li tittrata appell mill-Kummissarju ghar-Rifugjati dwar it-talba ghall-azil ta' Teshome Tensea Gebremariam *sive* Teshome Berhanu Asbu, il-Bord tal-Appelli dwar ir-Rifugjati naqas illi josserva l-principji ta' mgiba amministrattiva tajba *ai termini* tal-**artikolu 3 (c), (d), (e) u (h) tal-Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva (Kap 490 tal-Ligijiet ta' Malta)** kif ukoll li naqas li josserva l-obbligi procedurali tieghu **ai termini** tal-**artikoli 7 (2) u 9(2) tar-Regolamenti dwar l-Istandards ta' Procedura fl-Ezami ta' Applikazzjonijiet ghall-Istatus ta' Rifugjat (Avviz Legali 243.2008, L.S. 420.07);**

2. Konsegwentement, thassar u tannulla d-decizjoni tal-Bord tal-Appelli fuq imsemmija;

3. Konsegwentement, tirremetti l-atti lill-Bord tal-Appelli biex jiddeciedi dwar il-mertu in kwistjoni fid-dawl ta' din id-decizjoni u tal-Ligi.

Bl-ispejjez kontra l-intimat l-Avukat Generali

Moqrija.

Onor. Mhallef Raymond C. Pace LL.D.
10 ta' Lulju 2012

Romina Galea
Deputat Registratur
10 ta' Lulju 2012

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------